

Χονδροειδείς ευρωπαϊκές εχθροπραξίες

Paul Krugman

οιπόν, η κατάσταση έχει ως εξής: η οικονομία αντιμετωπίζει την χειρότερή της κρίση από δεκαετίες. Η συνηθισμένη απάντηση σε μια οικονομική ύφεση, η μείωση των επιτοκίων, δεν φέρνει αποτελέσματα. Η μεγάλης κλίμακας κυβερνητική βοήθεια φαίνεται να είναι ο μόνος τρόπος για να τερματιστεί η κατακόρυφη πτώση της οικονομίας.

Αλλά υπάρχει ένα πρόβλημα: οι συντηρητικοί πολιτικοί, προσκολλημένοι σε μια ξεπερασμένη ιδεολογία –και, ίσως, στοιχηματίζοντας (λανθασμένα) ότι οι ψηφοφόροι τους είναι σε θέση έτσι να τα βγάλουν πέρα στην καταιγίδα– παρεμποδίζουν τη δράση.

Όχι, δεν αναφέρομαι στον Μπομπ Κόρκερ, το γερουσιαστή από τη Nissan –εννοώ το Τεννεσί– και τους συναδέλφους του ρεπουμπλικάνους, που торπίλισαν την περασμένη εβδομάδα την προσπάθεια να εξαγοραστεί λίγος χρόνος για την αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία. (Γιατί μπλοκαρίστηκε το σχέδιο; Ένα ηλεκτρονικό μήνυμα κυκλοφόρησε ανάμεσα στους ρεπουμπλικάνους γερουσιαστές, διακηρύσσοντας ότι η άρνηση δανείου στην αυτοκινητοβιομηχανία έδινε την ευκαιρία στους ρεπουμπλικάνους να «απωθήσουν τα εργατικά συνδικάτα».)

Αντί αυτών μιλάω για την Άγκελα Μέρκελ, την Γερμανίδα Καγκελάριο, και το επιτελείο της επί των οικονομικών, οι οποίοι έχουν καταστεί το μεγαλύτερο εμπόδιο για το τόσο αναγκαίο ευρωπαϊκό σχέδιο διάσωσης.

Η Γερμανίδα Καγκελάρια κ. Άγγελα Μέρκελ κατά την ομιλία της στη Γερμανική Βουλή για την οικονομία (26/11/08).

Εδώ, στις Η.Π.Α., δεν δίνεται μεγάλη προσοχή στο χάος της ευρωπαϊκής οικονομίας, επειδή είμαστε εύλογα επικεντρωμένοι στα δικά μας προβλήματα. Αλλά αυτή η άλλη οικονομική υπερδύναμη – η Αμερική και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν σχεδόν το ίδιο ΑΕΠ – αντιμετωπίζει λογικά τα ίδια προβλήματα με εμάς τους Αμερικανούς.

Το οξύτερο πρόβλημα εντοπίζεται στην περιφέρεια της Ευρώπης, όπου πολλές μικρότερες οικονομίες βιώνουν κρίσεις που θυμίζουν παλαιότερες κρίσεις στην Λατινική Αμερική και στην Ασία: η Λετονία είναι η νέα Αργεντινή· η Ουκρανία είναι η νέα Ινδονησία. Αλλά η κρίση έχει επίσης αγγίξει τις μεγάλες οικονομίες της δυτικής Ευρώπης: Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία και, τη μεγαλύτερη από όλες, τη Γερμανία.

Όπως στις Η.Π.Α., η νομισματική πολιτική – η μείωση των επιτοκίων σε μια προσπάθεια ανάταξης της οικονομίας– εξαντλείται οσονούπω. Αυτό αφήνει ως μόνο τρόπο για να αποτραπεί η χειρότερη κρίση από τη Μεγάλη Ύφεση, την επιθετική χρήση της δημοσιονομικής πολιτικής: την αύξηση των δαπανών ή τη μείωση των φόρων ως μέσο αναζωογόνησης της ζήτησης. Αυτή τη στιγμή όλοι αναγνωρίζουν την ανάγκη για μία μεγάλη, πανευρωπαϊκή δημοσιονομική ώθηση.

Όλοι, δηλαδή, εκτός των Γερμανών. Η Μέρκελ έχει γίνει η «Κυρία Όχι». Αν μπορεί να υπάρξει ένα σχέδιο σωτηρίας της ευρωπαϊκής οικονομίας, δεν επιθυμεί να συμμετάσχει, αφού δήλωσε σε διάσκεψη του κόμματός της «δεν θα συμμετέχουμε σε αυτή την παράλογη κούρσα δισεκατομμυρίων».

Την περασμένη εβδομάδα, ο Πέερ Στάνιμπρουκ, Υπουργός Οικονομικών της κυβέρνησης Μέρκελ, προχώρησε παραπέρα. Καθώς δεν τον ικανοποιούσε η άρνηση της Γερμανίας σε ένα σοβαρό σχέδιο οικονομικής ανάκαμψης, κατήγγειλε τα σχέδια άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Κατηγόρησε, ειδικά, τη Βρετανία ότι εισέρχεται σε έναν «χονδροκομμένο κεϋνσιανισμό».

Φαίνεται ότι η γερμανική ηγεσία πιστεύει ότι η γερμανική οικονομία είναι σε καλή κατάσταση και δεν χρειάζεται καμία σημαντική βοήθεια. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι κάνουν λάθος ως προς αυτό. Το πραγματικά κακό πράγμα είναι, ωστόσο, όχι η λανθασμένη εκτίμηση της δικής τους κατάστασης· είναι ο τρόπος με τον οποίο η γερμανική αντίδραση αποτρέπει μία κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση στην οικονομική κρίση.

Για να κατανοήσουμε το πρόβλημα, σκεφτείτε τι θα συνέβαινε εάν, για παράδειγμα, το New Jersey επιχειρούσε να ενισχύσει την οικονομία του με μειώσεις φόρων ή δημόσια έργα, χωρίς αυτή η πολιτική να αποτελεί μέρος ενός συνολικού προγράμματος σε κεντρικό πολιτειακό επίπεδο. Σαφώς, αρκετή από αυτή την οικονομική ώθηση θα «διαχεόταν» σε γειτονικές πολιτείες, και έτσι το New Jersey θα κατέληγε να συσσωρεύσει όλο το χρέος, ενώ οι άλλες πολιτείες θα κέρδιζαν πολλές, αν όχι τις περισσότερες θέσεις εργασίας.

